

Onderzoek beschermde natuurwaarden Hedwigepolder 2010

6 oktober 2010

Onderzoek beschermde natuurwaarden Hedwigepolder 2010

Opdrachtgever: Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.

Adviesbureau Wieland
Liniestraat 13
4561 ZS Hulst

Inhoud

Inleiding.....	4
1 Beschrijving van het studiegebied.....	5
2 Methode.....	6
2.1 Zoogdieren.....	6
2.2 Broedvogels.....	6
2.3 Amfibieën.....	7
2.4 Vissen.....	7
3 Resultaten.....	8
3.1 Zoogdieren.....	8
3.1.1 Veldspitsmuis.....	8
3.1.2 Gewone dwergvleermuis	9
3.1.3 Ruige dwergvleermuis.....	10
3.1.4 Laatvlieger.....	11
3.2 Broedvogels.....	12
3.2.1 Steenuil.....	12
3.2.2 Ransuil.....	13
3.2.3 Buizerd.....	14
3.2.4 Boomvalk.....	15
3.2.5 Boerenzwaluw.....	16
3.2.6 Groene specht.....	17
3.2.7 Grote bonte specht.....	18
3.2.8 Ekster.....	19
3.2.9 Zwarte kraai.....	20
3.3 Amfibieën.....	21
3.4 Vissen.....	21
Samenvatting.....	22

Inleiding

In opdracht van Ingenieursbureau Oranjewoud B.V. is in de Hedwigepolder in 2010 een inventarisatie uitgevoerd naar soorten die beschermd worden door de Flora- en Faunawet (tabel 2 en tabel 3). Het gaat hierbij om de soortgroepen: vogels, zoogdieren, amfibieën, vissen en vogels. Het doel van deze rapportage is een beeld te geven van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. Van de soortgroep vogels worden in deze rapportage alleen de vogels behandeld waarvan het broedbiotoop jaarrond beschermd is door de Flora- en Faunawet. Als eerste wordt een gebiedsbeschrijving gegeven. De biotische en abiotische omstandigheden bepalen welke soorten er voor kunnen komen in een gebied. Vervolgens wordt uitleg gegeven over de manier waarop de inventarisatie uitgevoerd is. Daarna worden de resultaten verwerkt. Van iedere beschermde soort is op kaart ingetekend waar deze is waargenomen, waar het territorium gelegen is, of wat de functie is van een bepaald gebied.

2 Methode

Alle onderzoeken zijn in principe uitgevoerd vanaf openbare wegen en paden. Voor het betreden van het ontoegankelijke deel, erven en gebouwen werd door de eigenaar geen toestemming verleend. Tijdens de “open dag” in de Hedwigepolder op 29 mei 2010 was ook het niet toegankelijke deel opengesteld. Op deze dag is dan ook het niet toegankelijke deel geïnventariseerd.

2.1 Zoogdieren

In 2010 is in de reeks Fauna Zeelandica het deel van de zoogdieren verschenen. Hiervoor is onderzoek verricht in geheel de provincie Zeeland. Naast veldwaarnemingen en vangsten met vallen zijn ook braakballen van uilen onderzocht. In de braakballen zitten prooiresten van muizen die goed op naam te brengen zijn. Zo kan van een gebied een goede indicatie verkregen worden welke soorten muizen er voorkomen zonder te werken met vallen. Van de kerkuil die lange tijd op de Gasdam verbleef zijn braakballen verzameld. Hierin zijn onder andere restanten van de Veldspitsmuis aangetroffen. De Veldspitsmuis komt mogelijk voor in het studiegebied. Met behulp van de biotoopeisen voor deze soort is bepaald in welk deel van het studiegebied deze soort voor kan komen.

Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn zichtwaarnemingen van zoogdieren genoteerd.

In 2010 is een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen in het studiegebied en de functionaliteit van het studiegebied voor deze vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd op 15 maart, 17 april, 8 mei, 29 mei, 27 juni, 25 juli, 12 augustus, 8 september, 22 september en 3 oktober. Het onderzoek heeft alleen plaatsgevonden vanaf openbare wegen, om toch een goed inzicht te krijgen welke soorten er van het gebied gebruik maken zijn wat meer inventarisaties uitgevoerd. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van 2 type batdetectors Petterson D240x (met tijdvertraging) en D200. Het onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen is telkens uitgevoerd vanaf een half uur voor zonsondergang tot 2 en half uur na zonsondergang of van 2 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst. Met behulp van de gevonden gegevens is een beoordeling gemaakt naar jachtgebied, vliegroutes, paarverblijven en (mogelijke) dagverblijven.

2.2 Broedvogels

De inventarisatie is uitgevoerd met behulp van de ‘uitgebreide territoriumkartering’ conform de richtlijnen van SOVON. Deze richtlijnen zijn terug te vinden in de handleiding “Broedvogels inventariseren in proefvlakken BMP-Algemeen” (Van Dijk 2004). In deze rapportage worden alleen gegevens van soorten gepresenteerd waarvan het biotoop jaarrond beschermd is. Bij elke telronde werd het onderzoeksgebied doorkruist en werden alle waarnemingen van (potentieel) territoriumhoudende vogels op kaart ingetekend. Elke ingetekende waarneming werd voorzien van een code die de mate van broedzekerheid aangeeft. Deze varieert van 0 (zeker niet territoriumhoudend) tot 5 (vondst van nest met jongen). In het veld werd steeds goed gelet op gedragingen als zang en alarmeren, die immers indicierend zijn voor de aanwezigheid van een territorium. Tijdens het veldwerk zijn alle waarnemingen overgezet op soortkaarten. Aan de hand van de in Van Dijk (2004) beschreven criteria zijn op deze kaarten vervolgens de territoria handmatig bepaald. Kern van deze methode is dat ervan uit wordt gegaan dat een cluster van waarnemingen van een soort in de broedtijd wijst op een territorium. De periode waarin relevante waarnemingen gedaan kunnen worden wisselt van soort tot soort, evenals de omvang van het territorium. Al deze zaken zijn in Van Dijk

(2004) per soort weergegeven. Uit de toepassing van de beschreven methode volgen de gegeven verspreidingskaarten.

De inventarisatie naar broedvogels is uitgevoerd in de periode 1 maart – 15 juli. Er zijn tenminste bezoeken gebracht (3 maart, 15 maart, 3 april, 17 april, 8 mei, 29 mei, 10 juni, 27 juni en 4 juli) Tijdens deze bezoeken zijn territorium indicerende waarnemingen van (jaarrond) beschermde soorten genoteerd. Na afloop zijn hiervan territorium kaarten gemaakt. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van geluidsapparatuur, verrekijker en telescoop.

2.3 Amfibieën

Voor deze soortgroep zijn de waterpartijen onderzocht met een schepnet. Dit onderdeel is uitgevoerd op 29 mei. Alle waterpartijen zijn onderzocht. Tijdens avond en nachtbezoeken is aandacht geschonken aan roepende en trekkende amfibieën.

2.4 Vissen

Voor deze soortgroep zijn de waterpartijen onderzocht met een schepnet. Dit onderdeel is uitgevoerd op 29 mei. Alle waterpartijen zijn onderzocht.

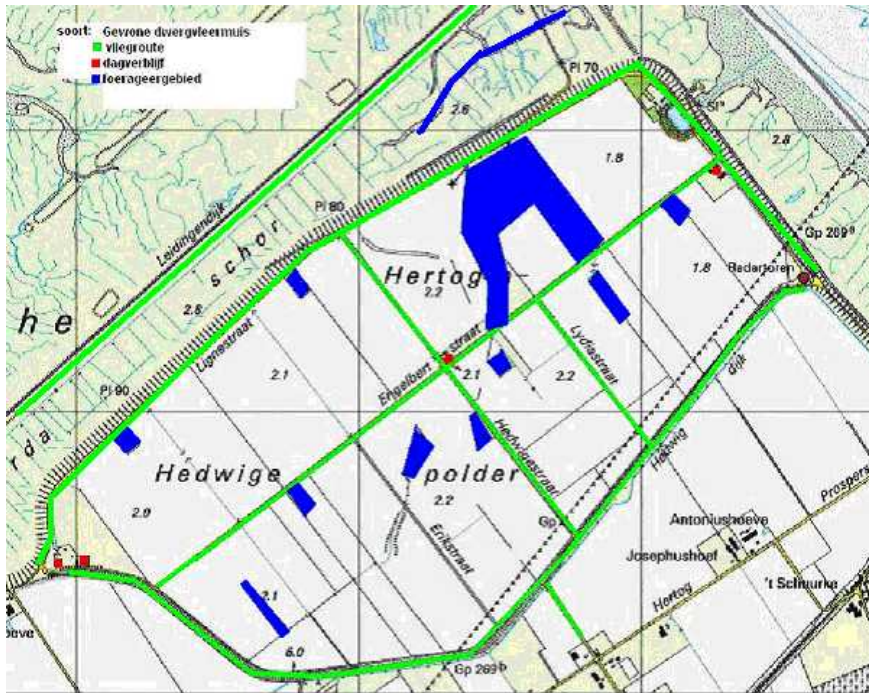

3.1.2 Gewone dwergvleermuis

In het studiegebied zijn waarnemingen verricht van de Gewone dwergvleermuis. Dagverblijven zijn vastgesteld in de aanwezige bebouwing. Een kraamkolonie is niet vastgesteld. De Engelbertstraat is een belangrijke vliegroute voor de vleermuizen. Deze verbindt dagverblijven met jachtgebieden. De aanwezige bosjes vormen jachtgebieden voor de Gewone dwergvleermuis. Op kaart 2 zijn de functionele biotopen ingetekend.

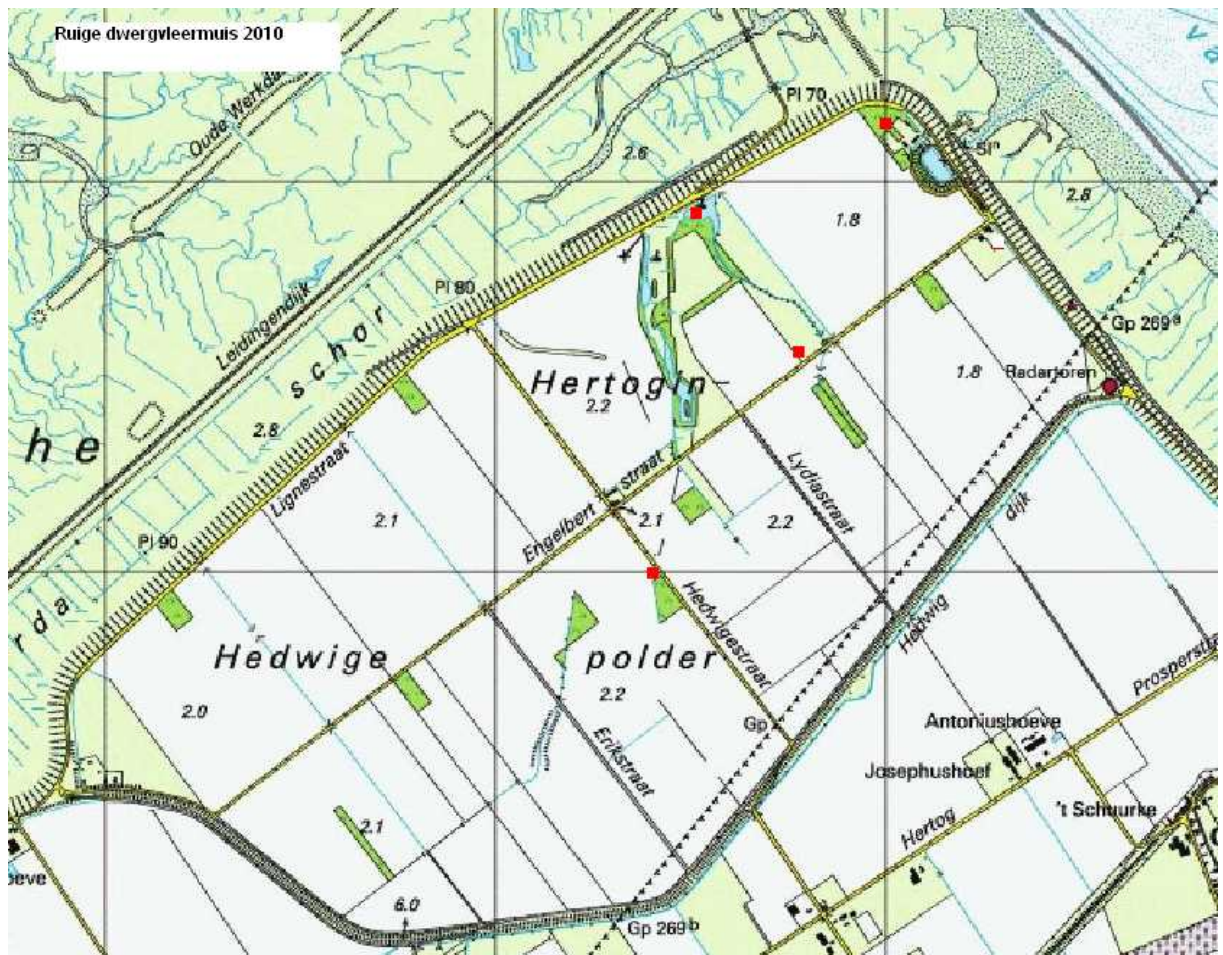
Kaart 2. Functionele biotopen van de Gewone dwergvleermuis.

3.1.3 Ruige dwergvleermuis

In de periode augustus – september zijn op 4 locaties Ruige dwergvleermuizen aangetroffen. Dit betrof baltsende exemplaren rondom bosjes met wat oudere bomen. De waarnemingen worden weergegeven op kaart 3.

Kaart 3. Waarnemingen van de Ruige dwergvleermuis.

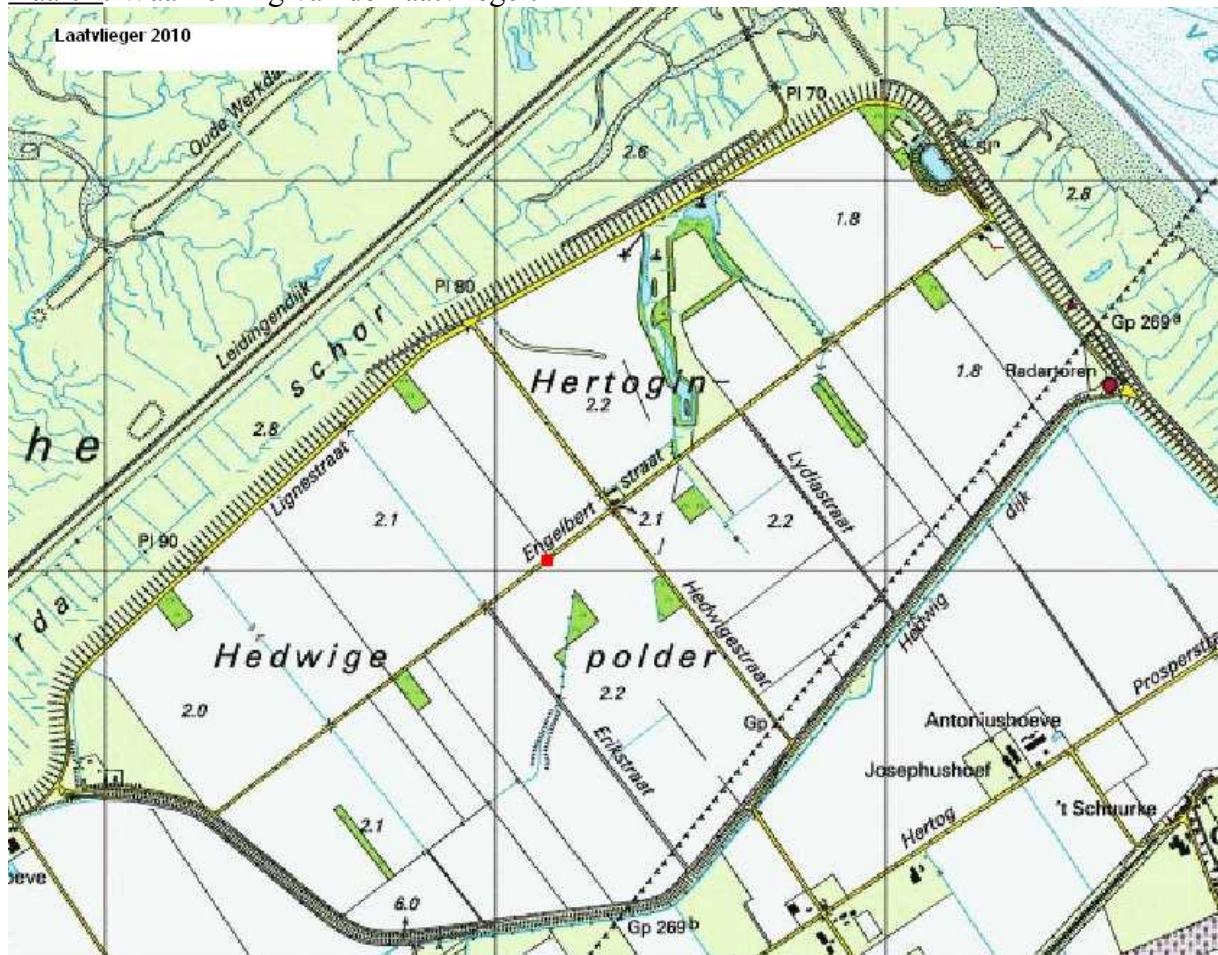

3.1.4 Laatvlieger

Er is eenmaal een Laatvlieger waargenomen (september). Deze waarneming is ingetekend op kaart 4. Het gebied heeft voor deze soort geen speciale waarden.

Kaart 4. Waarneming van de Laatvlieger.

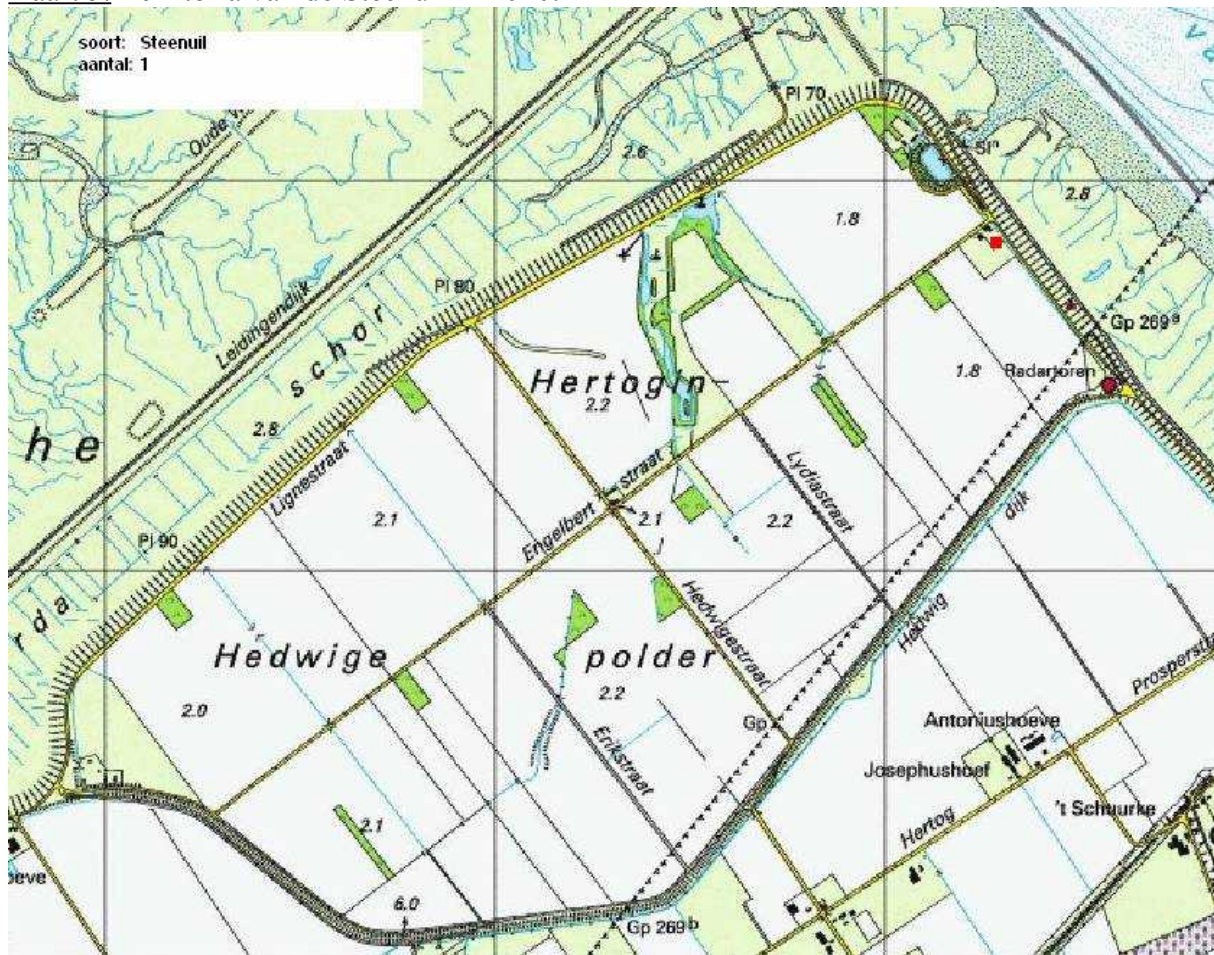
3.2 Broedvogels

Omdat geen toestemming werd verleend de bebouwing te onderzoeken is van een aantal soorten (o.a. Kerkuil) niet met zekerheid bekend of deze als broedvogel aanwezig zijn of hoeveel territoria er aanwezig zijn. Van kraaiachtige soorten was het niet met zekerheid te bepalen hoeveel paar er daadwerkelijk gebroed hebben omdat deze soorten actief bejaagd worden (inclusief vangkooi). Andere soorten als Sperwer en Havik zijn waargenomen maar konden niet als broedvogel worden vastgesteld.

3.2.1 Steenuil

Er is een territorium vastgesteld bij de Ezelkwekerij in de oostzijde van het studiegebied. Dit territorium is hier al jaren. De vogel broedde in het verleden altijd onder de meest oostelijke bebouwing.

Kaart 5. Territoria van de Steenuil in 2010.

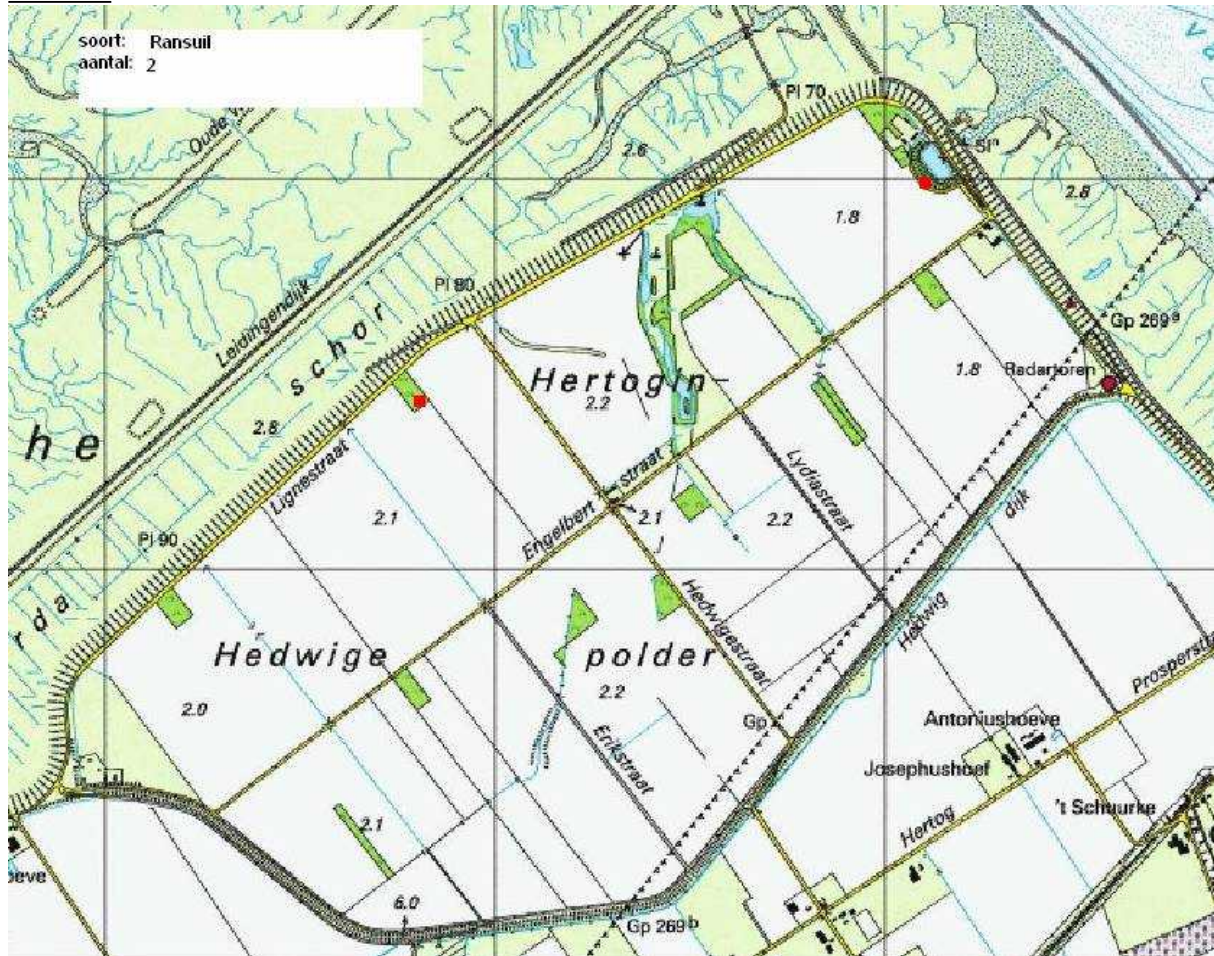

3.2.2 Ransuil

Er is een territorium vastgesteld in de bossage ten zuiden van de Spuikom en 1 in een bosje langs de zeedijk. Beide territoria waren in het verleden ook bekend. Het jachtgebied van het paar in de Spuikom is het aangrenzende bosje, het bosje van de Pielenput, de zeedijk en een deel van de rietvelden in het Sieperdaschor. Het jachtgebied van het andere paar is het betreffende bosje, de zeedijk en de rietvelden in het Sieperdaschor.

Kaart 6. Territoria van de Ransuil in 2010.

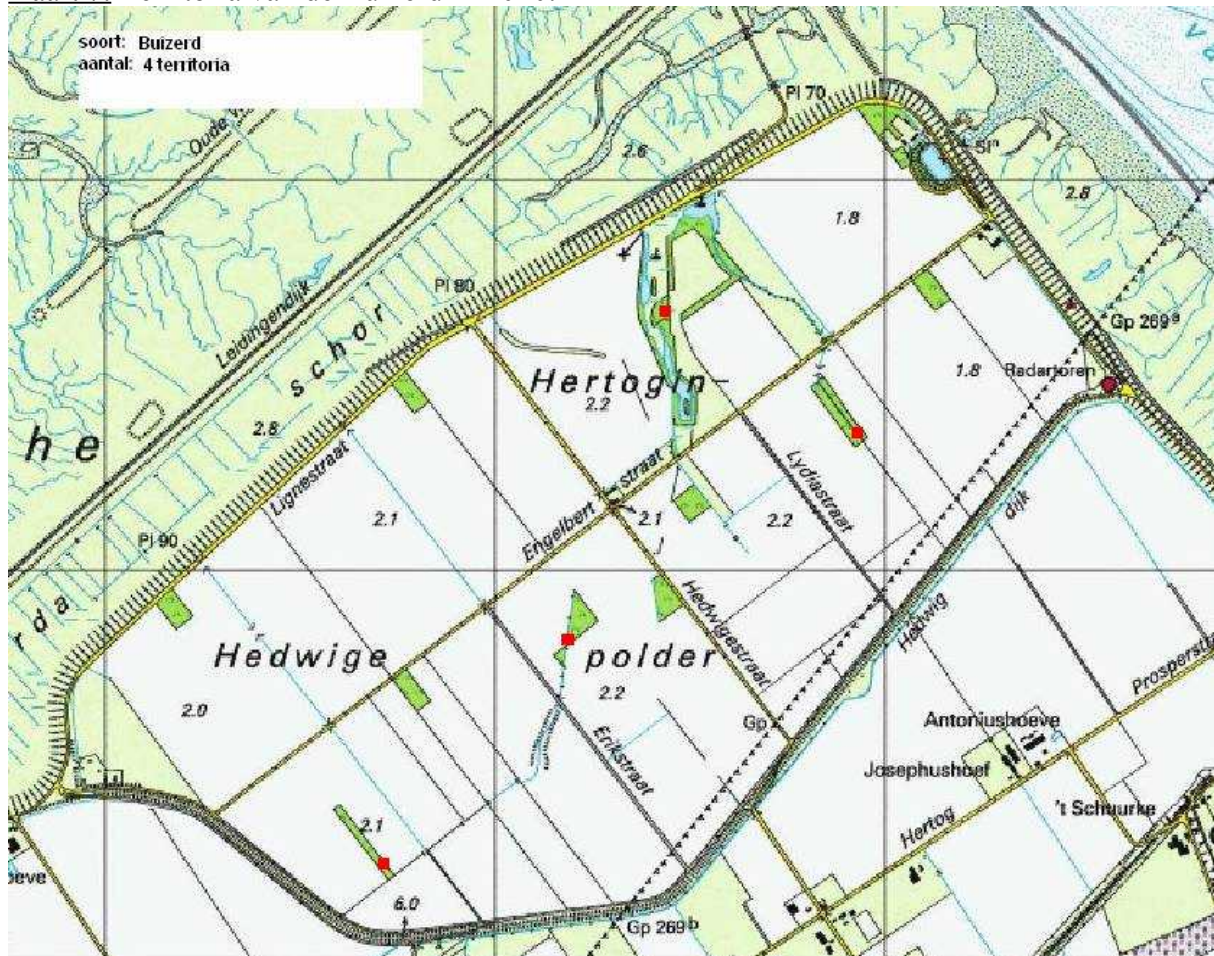

3.2.3 Buizerd

Er zijn 4 territoria van de Buizerd vastgesteld. Deze territoria liggen verspreid over de bosjes in de Hedwigepolder. Voedsel wordt vooral gezocht op de Gasdam (waar veel konijnen leven) en in het Verdrongen Land van Saeftinghe. Vanwege het ontbreken van bossage in het Verdrongen Land van Saeftinghe worden bosjes in de Hedwigepolder gebruikt als broedplaats. Deze bosjes zijn niet toegankelijk voor mensen en vormen daarom een goed broedbiotoop.

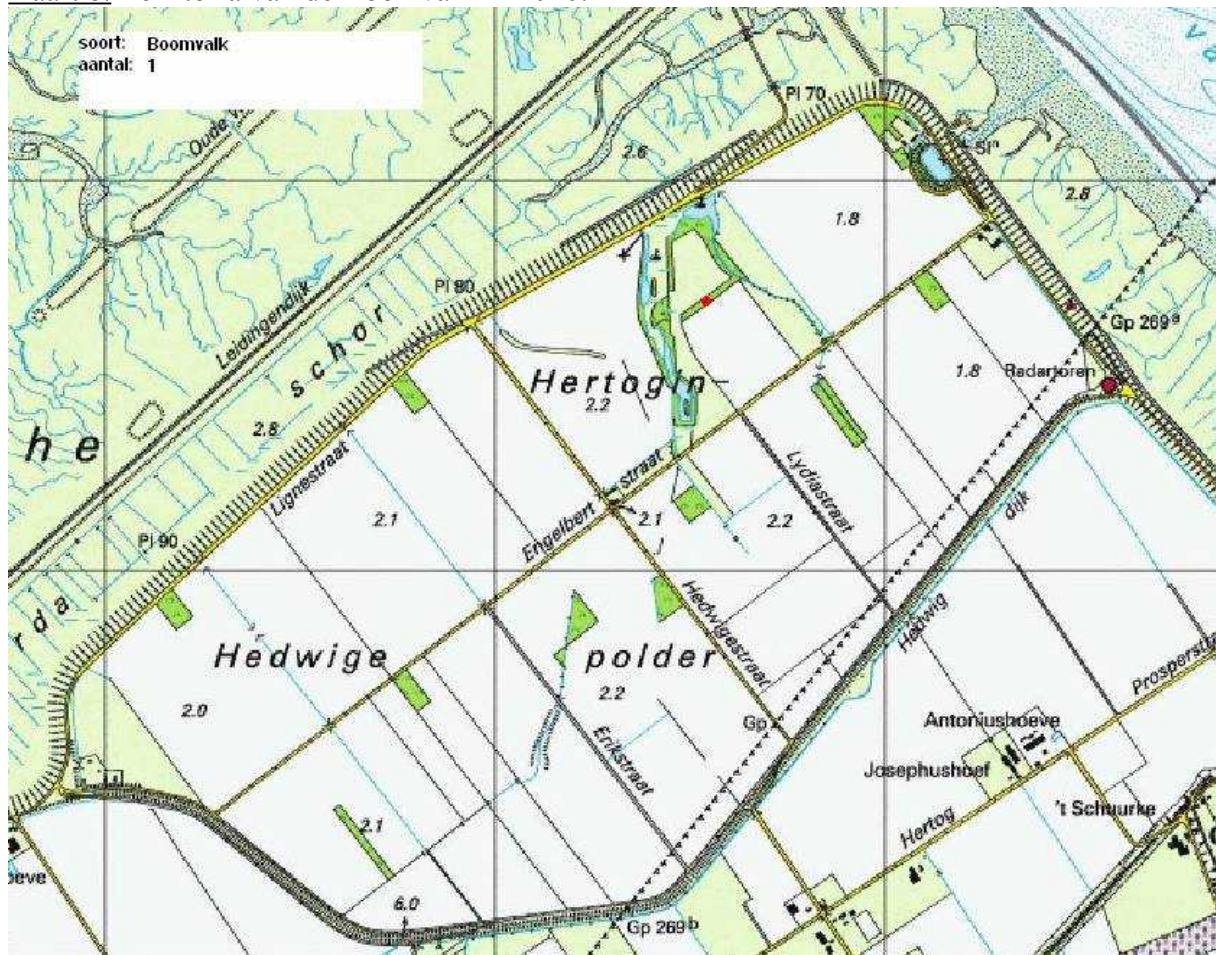
Kaart 7. Territoria van de Buizerd in 2010.

3.2.4 Boomvalk

De Boomvalk broedt jaarlijks in de Hedwigepolder. Ook dit jaar was er weer 1 territorium. Het nest is niet gevonden maar er zijn aanwijzingen (paar in geschikt broedbiotoop, balts) dat deze soort gebroed heeft in het niet toegankelijke deel van de Hedwigepolder.

Kaart 8. Territoria van de Boomvalk in 2010.

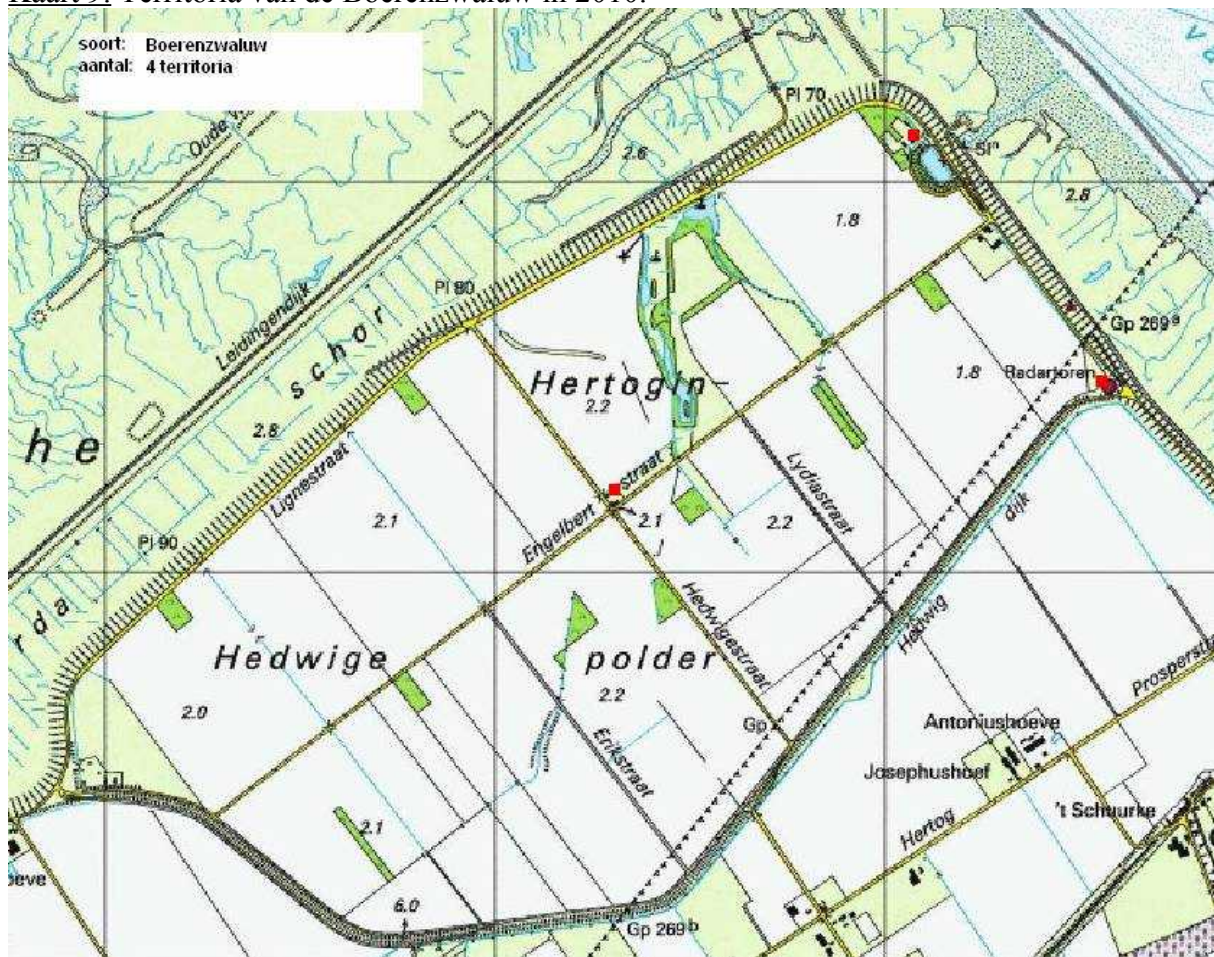

3.2.5 Boerenzwaluw

De Boerenzwaluw is vastgesteld nabij de stallen van paarden en bij een gebouwtje net op het Belgische deel van de Hedwigepolder. Omdat er geen toestemming was de bebouwing te onderzoeken zijn geen bewoonde nesten geteld. Aan de hand van de aanwezige rondvliegende volwassen vogels is een inschatting gemaakt van de aanwezige broedvogels.

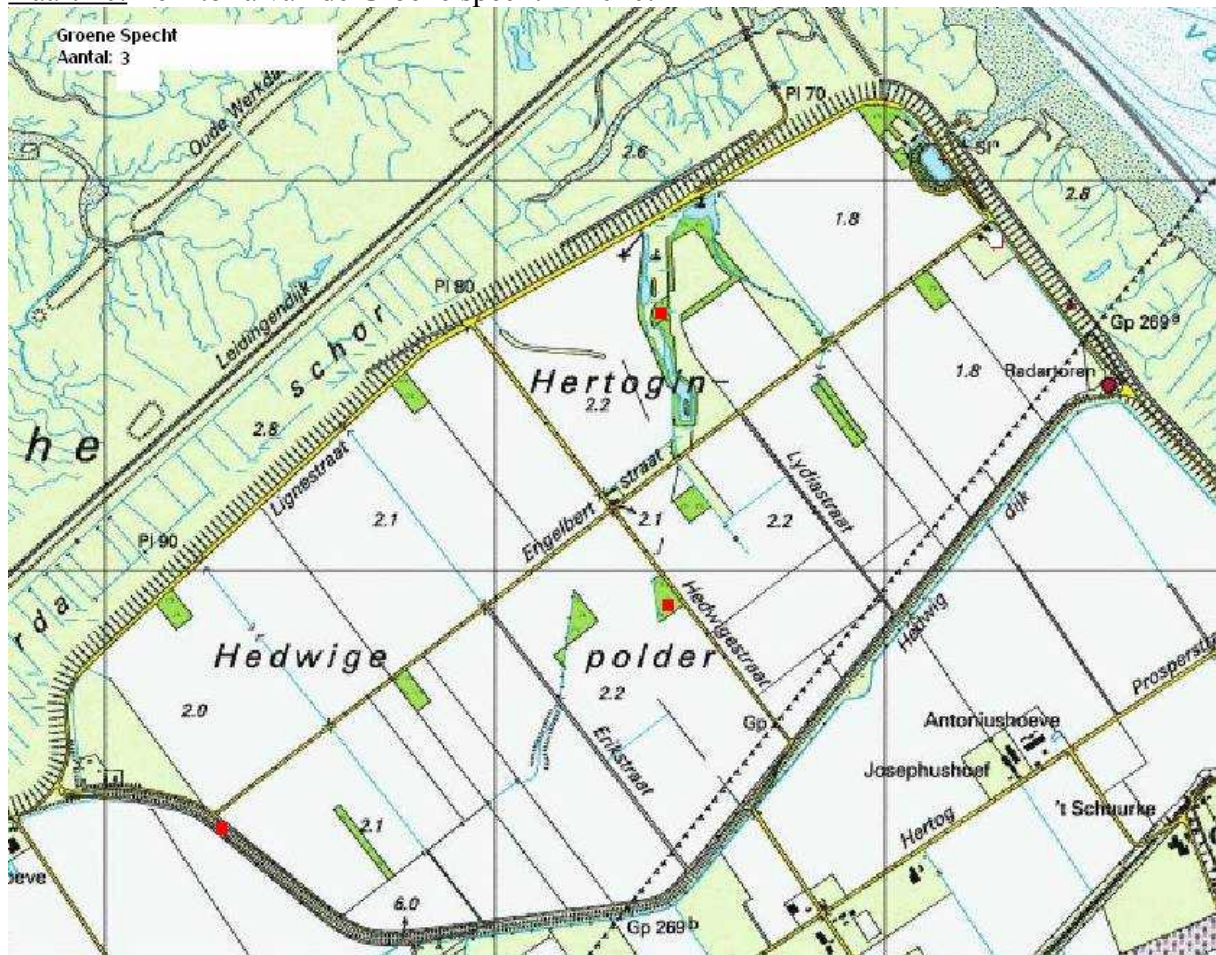
Kaart 9. Territoria van de Boerenzwaluw in 2010.

3.2.6 Groene specht

De Groene specht komt verspreid voor over het gebied. Het nest wordt gemaakt in populieren en er wordt gevoerageerd op dijktafuds, inclusief zeedijk en Gasdam en in weilanden.

Kaart 10. Territoria van de Groene specht in 2010.

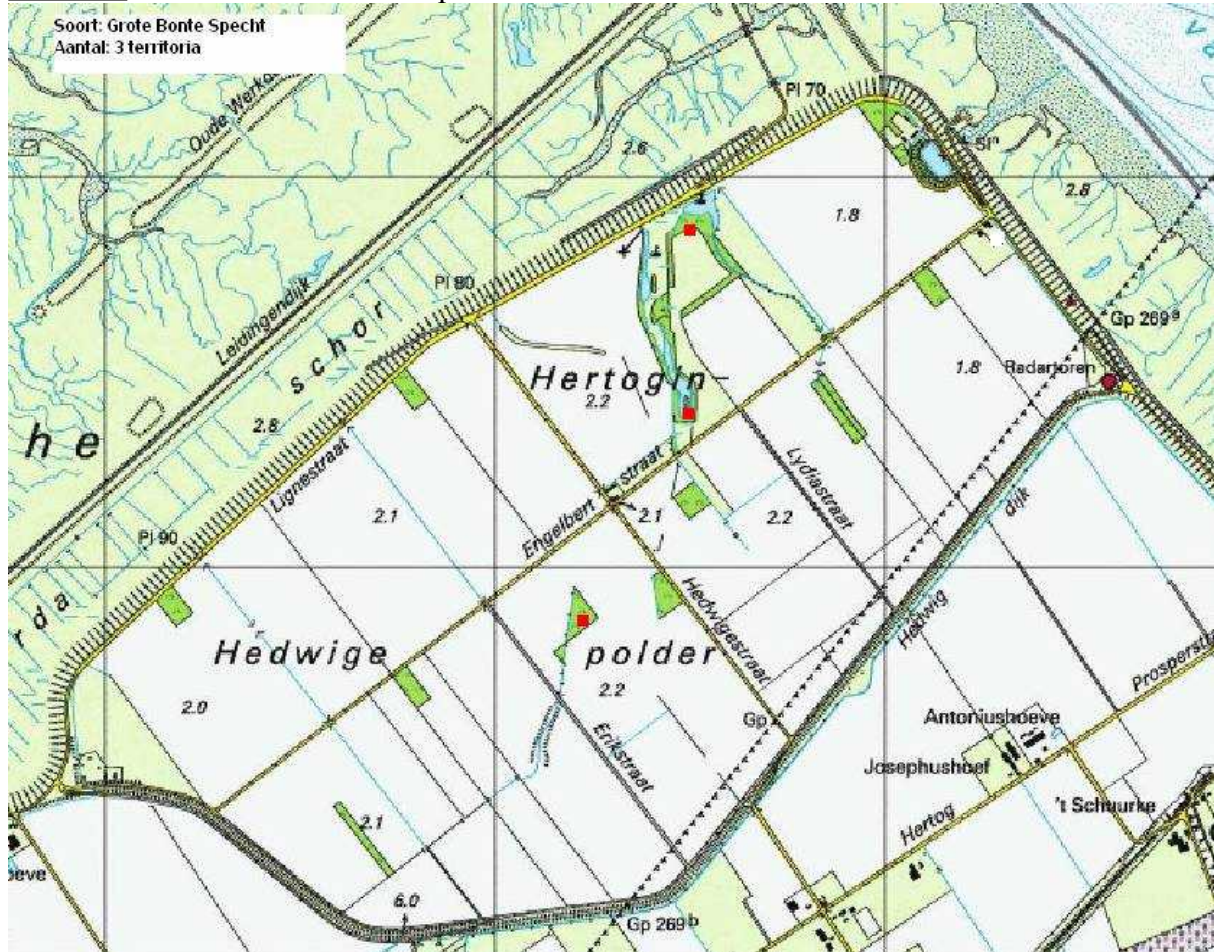

3.2.7 Grote bonte specht

De Grote bonte specht komt verspreid over het gebied voor. In tegenstelling tot de Groene specht, wordt ook het voedsel gezocht in bos.

Kaart 11. Territoria Grote bonte specht

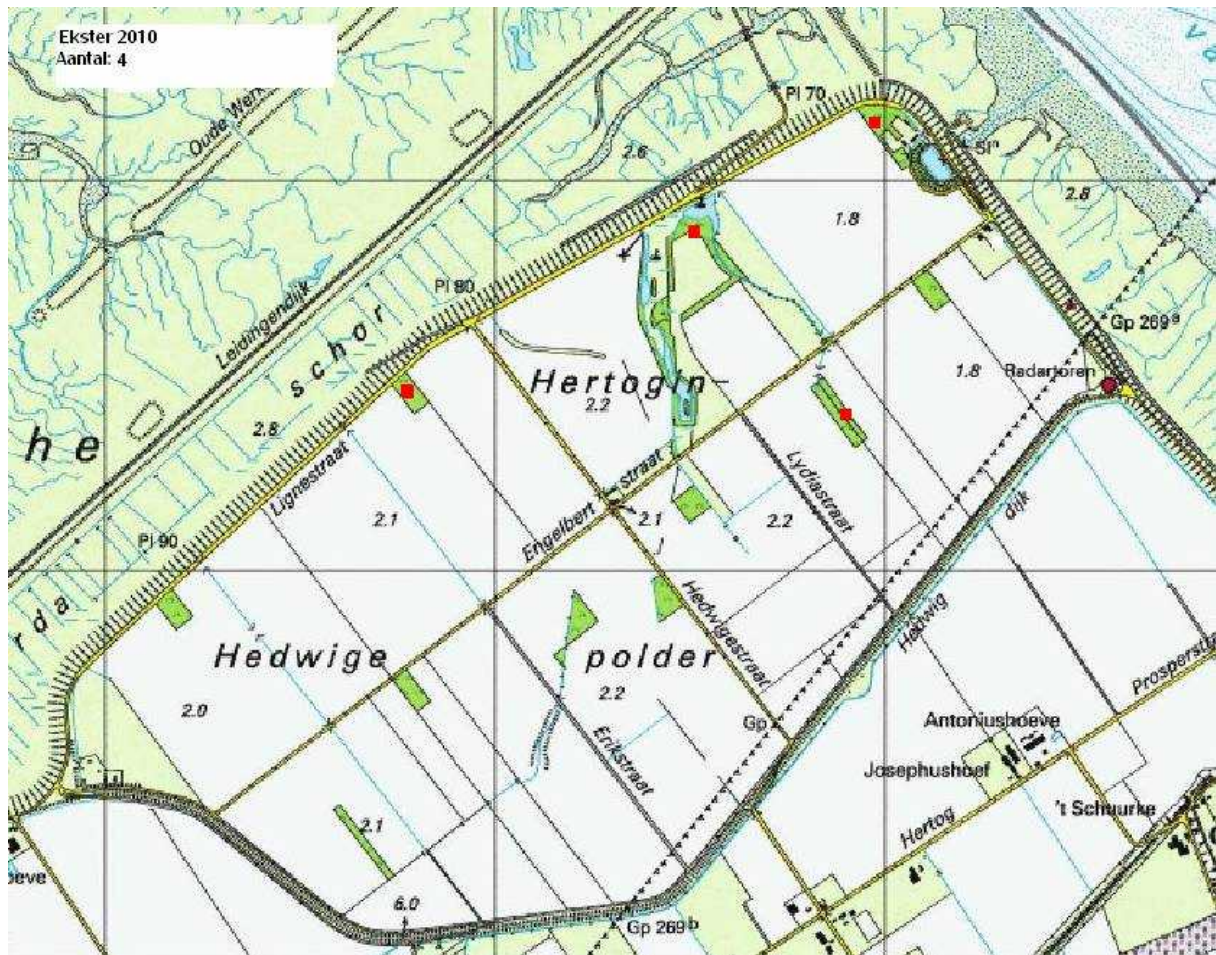

3.2.8 Ekster

De Ekster broedt in bossages verspreid over het gebied. Voedsel wordt gezocht in de directe omgeving van het nest.

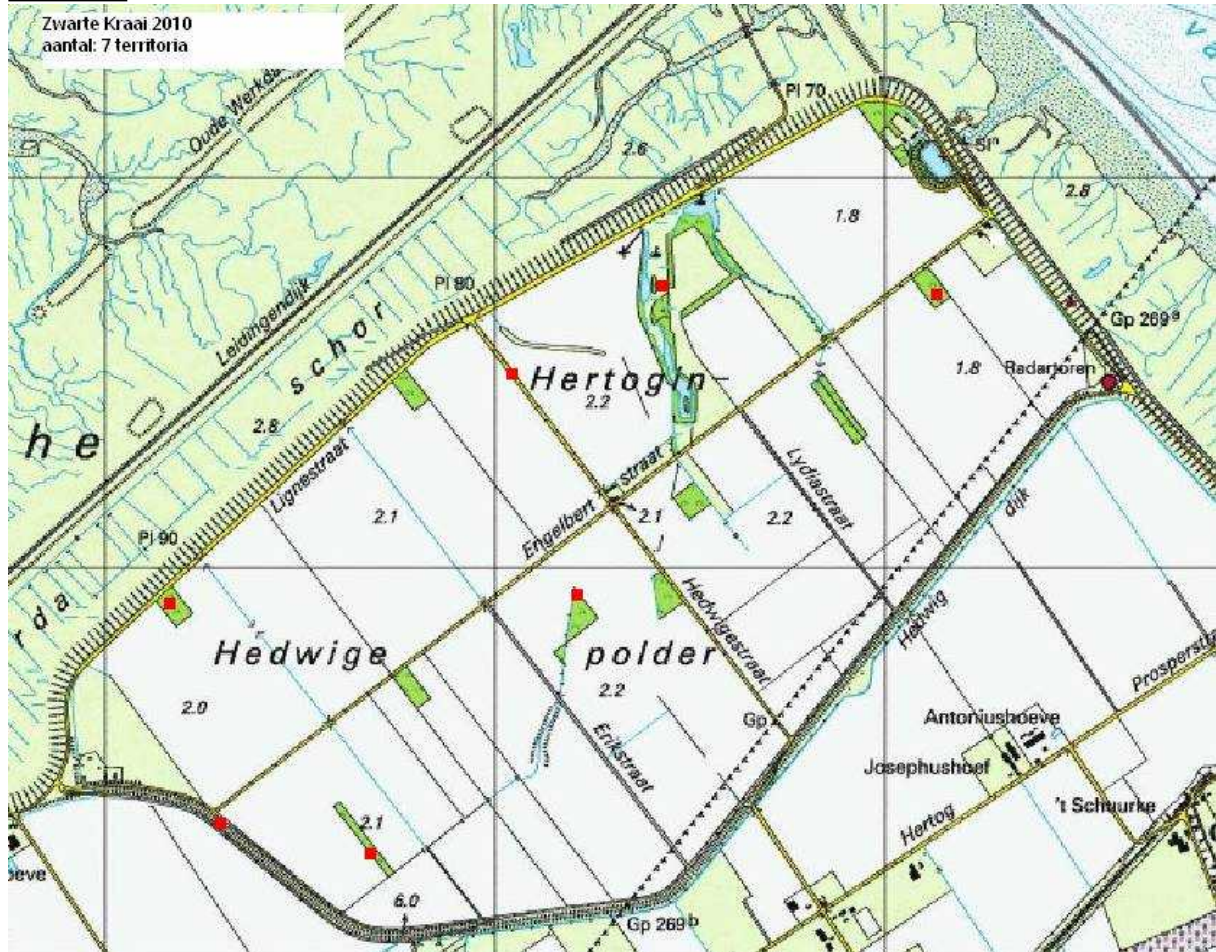
Kaart 12. Aantal territoria Ekster in 2010.

3.2.9 Zwarte kraai

De Zwarte kraai broedt verspreid over het gebied in bomenrijen en bossages. Het beeld van het exacte aantal territoria wordt vertroebeld omdat de soort wordt bejaagd.

Kaart 13. Aantal territoria Zwarte kraai in 2010.

3.3 *Amfibieën*

Tijdens het onderzoek zijn larven aangetroffen van de Bruine kikker. Er zijn geen soorten vastgesteld die zijn opgenomen in tabel 2 of 3 van de Flora- en Faunawet.

3.4 *Vissen*

Tijdens het onderzoek is de Tiendoornige stekelbaars vastgesteld. Er zijn geen soorten waargenomen die zijn opgenomen in tabel 2 of 3 van de Flora- en Faunawet.

Samenvatting

In opdracht van ingenieursbureau Oranjewoud is de Hedwigepolder en Sieperdaschor in 2010 een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van natuurwaarden die beschermd worden door de Flora- en Faunawet. Het doel van deze rapportage is inzicht te geven welke in het kader van de Flora en Faunawet (tabel 2 en 3 en broedvogels waarvan het leefgebied jaarrond beschermd is) beschermde soorten in het studiegebied aanwezig zijn.

Het onderzoek is uitgevoerd naar de soortgroepen: zoogdieren, broedvogels, amfibieën en vissen. Omdat geen toestemming is verleend om buiten de openbare weg te inventariseren kunnen een aantal territoria of soorten ontbreken.

De volgende in het kader van de Flora- en Faunawet (tabel 2 en 3) beschermde soorten zijn aangetroffen:

Zoogdieren

- Veldspitsmuis
- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Laatvlieger

Broedvogels waarvan het biotoop jaarrond beschermd is

Soort	Aantal
Steenuil	1
Ransuil	2
Buizerd	4
Boomvalk	1
Boerenwaluw	>4
Groene specht	3
Grote bonte specht	3
Ekster	4
Zwarte kraai	7